
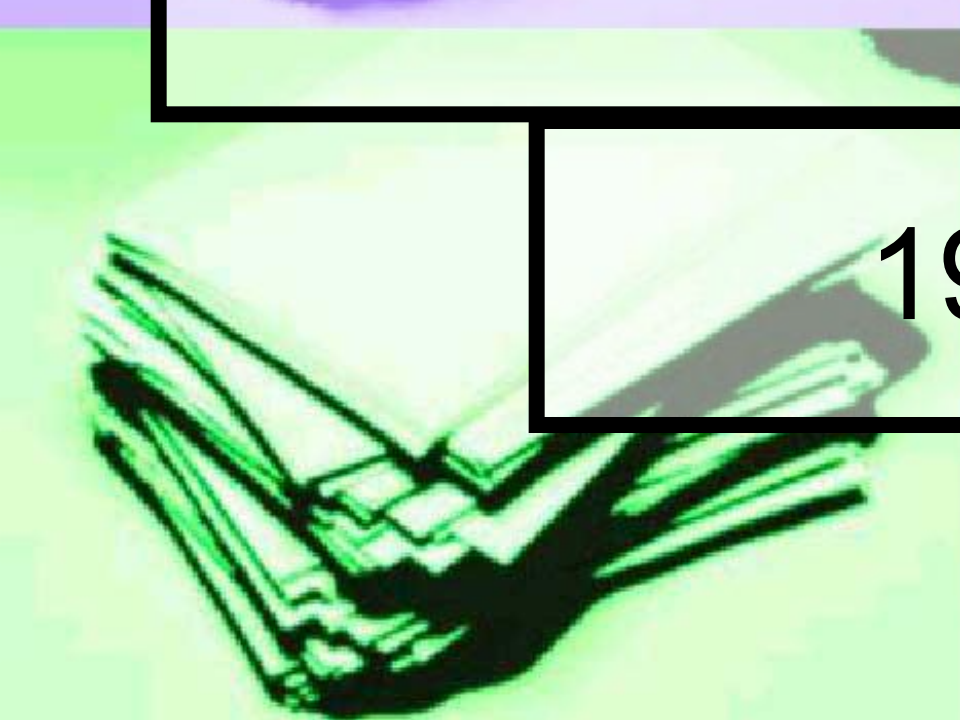

Эшреф Шамьи-заде

1908 - 1978

- Эшреф
Шамьи-заде
1908 сенеси
21 июнь куню
Кезлев
шеэринде
халкъ
оджасы Афуз
Абдураман
Шемнинъ
къорантасын
да догъды

Эшреф Шемьи-заденинъ кырымтатар
эдебиятшынаслыгына кышкыан иссеси
пек кыйметли.

*Если народ о свободе мечтает,
Надежду народа джигит оправдает.
Если поэта народ вдохновит,
То и славу поэта народ сохранит.*

Труженик поэзии - Эшреф Шемьи-заде

К 100-летию поэта

«Йырларым! Омюр бир
пытракълы, зор ёл,

Биревге бир асыр, биревге бир
йыл.

Талпын эп огюнъе, кокрегинъ
керип,

Халкътан алгъанынъны –
халкъынъа берип».

Эшреф Шемьи – заде

- Эдебияткѳа авеслене, халкѳ агъыз яратыджыгъыны топлай ве огрене.

Эшреф Шамьи-заде
къырымтатар
эдебиятынынъ айдын
йылдызыдыр. Онынъ
ярым асырдан зияде
девам эткен
яратыджылыгъы
къырымтатар халкъы
тарихынынъ муреккеп,
къалабалыкъ ве
фаджиалы девирини
къаврап алды.

Эшреф Шамьи-заде 1908
сенеси 21 июнь куню
Кезлев шеэринде
халкъ оджасы Афуз
Абдураман Шемнинъ
къорантасында
догъды.

Шиирлерни пек эрте язып башлагъанына
бакъамадан, озюни истидатлы ве меракълы
шаир оларакъ танытты.

Чокъусы замандашларынынъ
хатырлавларында олгъанына коре, Э.
Шемьи-заденинъ шиирлери неширде пейда
олунувы окъуйджыларда буюк меракъ
догъурды ве кенъ музакере этильди.

Рушдие мектебини ве орта окъув юртуны
Кезлевде битирди. Эшреф даа 13 яшында
олгъанда, бу къорантанынъ башина
бахытсызлыкъ тюшти. Афуз Абдураман
эфенди вакъытсызвеват этти. Шамьи-
заденинъ анасы Саре апте бир эв баланен
янгъгъыз къалды.

Биринджи шиирлери 1923 сенеси
матбуатта басылып башлады. О
вакыт Эшреф 15 яшында эди.

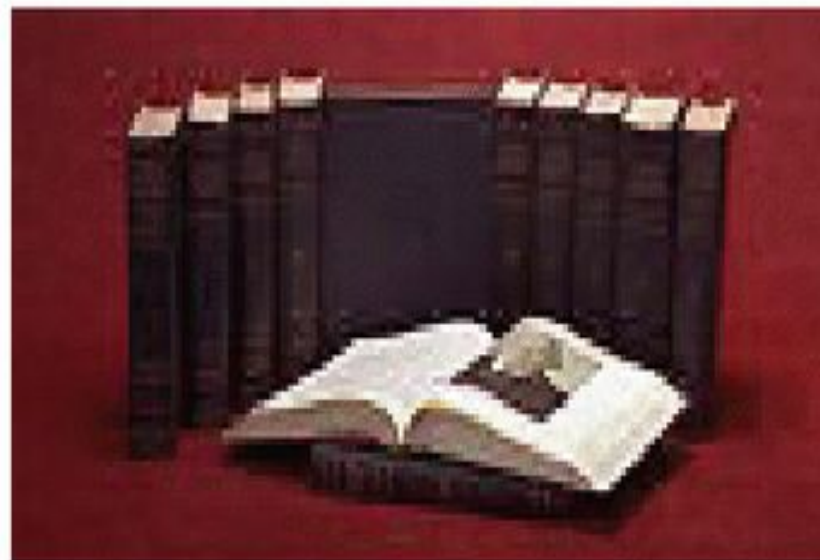
Онынъ биринджи шиирлери
«Чёльде яз акъшамы», «Къыш
келе», «Саба».

«... Яз геджеси джайды гольге
Алтын пуллы шербенти.
Туман болып саркъты чёльге
Булутларнынъ дильбенти...»
(«Чёльде яз акъшамы»)

Ресимде (солдан): Шамиль Алядин, Эшреф Шемьи-заде, профессор-онколог Тейфукъ Хасанов, Риза Фазыл ве Джеваире Меджитова. (Зальферат Шерфединовнынъ фотосы).

Яш шаир 27 яшында олгъанда, онынъ ады Буюк Совет Энциклопедиясына кирсетильди.

Э. Шемьи-заденинъ иджады 1931 сенеси басылгъан «Кичик Совет Энциклопедиясы» саифелеринде акс олунгъаны киби «Буюк Совет Энциклопедиясында» да тасвирленди. Бу неширнинъ 1933 сенеси бастырылгъан 62 томында шаирге багъышлангъан макъаледе шойле къайд этиле! «Э. Шемьи-заденинъ сонъки девирдеки шиирлери лирик джошкъунлыкъ ве бедий усталыкънен айырылып тура. Шаирнинъ фаалиети къырымтатар тилининъ инкишафы ичюн къыйметлидир».

Догъгъан шеэринде мектепни битирген сонъ,
область партия мектебинде окъуды.

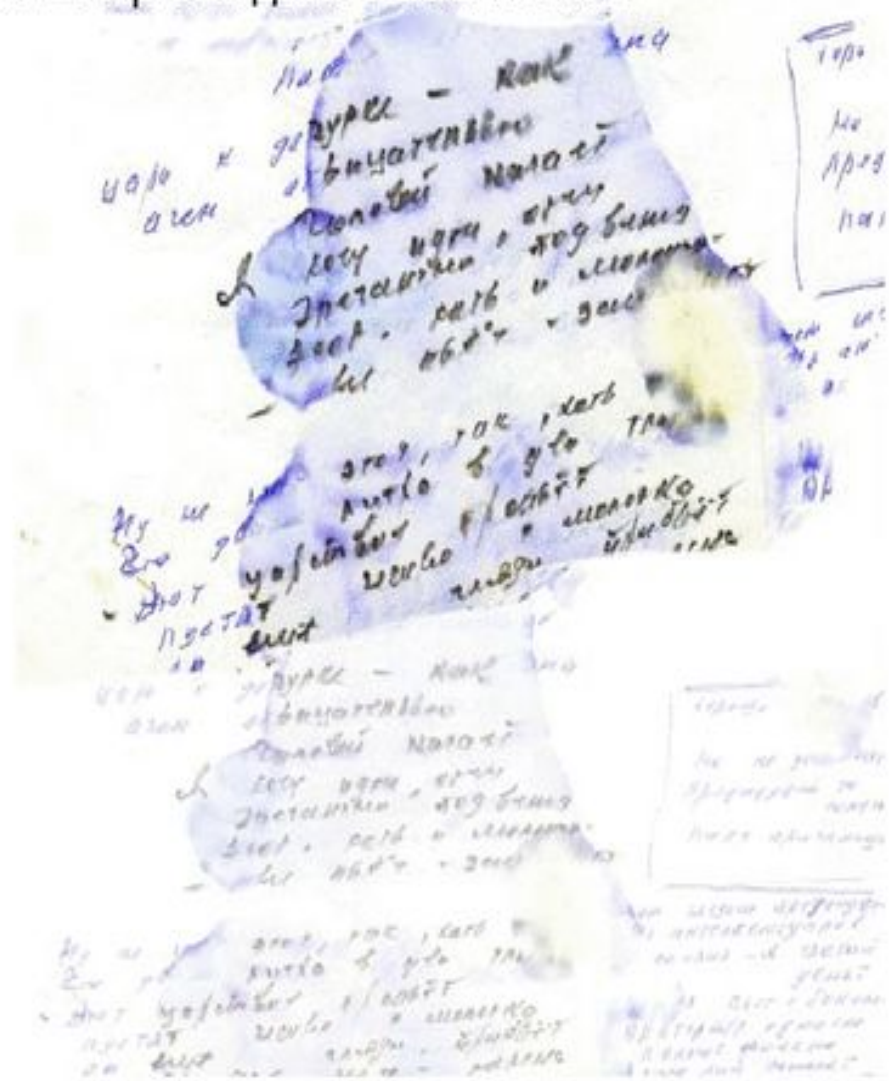
1927 сенеден башлап «Козь айдын» журналынынъ
месуль кятиби, сонъра муаррири олып чалышты.

1930 сенеси Москвагъа окъувыны девам
этмек ичюн ёлланыла. Мында
Кинемотография окъув юртунынъ эдебий
сценария болугини битире.

Шу девирде Э. Шемьи-заденинъ ады буюк
лирик шаир, бедий сёз устасы киби белли ола
ве къырымтатар классик шаирлери – Б. Чобан-
заде, Шевкъий Бекторе, А. Ляtif-заде, А.
Гирайбайларнен бир сырагъа къоюла.

Э. Шемьи-заденинъ биринджи шиирлери даа мектепте окъугъан йыллары язылгъан ве 1925 сенеси бастырылгъан. Бекир Чобанзаде озюнинъ къырымтатар эдебияты акъкъындаки макъалесинде келеджекте Э. Шемьи-заде буюк шаир оладжагъына ишанч бильдирди.

1937 сенеси репрессиягъа огъратылгъан къырымтатар зиялыларынен шахсен таныш олгъан Э. Шемьи-заде озю де бу мушкюль алгъа огъратыла, эки кере совет лагерьлеринде муддет кечире.

Озь фаалиети ичюн Э. Шемьи-заде дженктен эвель йыллары ве сюргюнлик девринде бир къач керелер репрессиягъа огъратыла. 1949 сененинь октябрь айында 25 йылгъа апске къапатыла. Апсте ве лагерьлерде 8 йыл кечире.

И. Асаниннынъ архивинден

И. Асаниннынъ архивинден

Дженктен сонъ девирде Шемьи-заде миллетининъ башына кельген мусибетлер акъкъында яза.

**Ах, Къырымым, догъгъан мескен,
Нелер отти башынъдан!
Ярып бакъсанъ, эр ташынънын
Кокрегинден от чыкъар.
Отнен бирге аевлене,
Яна эр бир ташынъда
Илельэбед, тек эки созь:
«Я олюм, я интикъам!».**

***О, мой Крым, скорбей скопленье!
Двух столетий тяжек гнет!
Расколи любой твой камень –
В небо пламень полыхнет.
И горит на каждом камне
Клятва «Родина иль смерть!»
Брат мой, день настал урочный!
Вспомни эту заповедь!***

Шаирнинъ иджадында «Козьяш дивар» дестаны айры ерни тута. Бу эсернинъ бир къысмы «Тогъан къая» джыйынтыгъына кирген эди.

Толу колемде дестан 1990 сенеси «Йылдыз» меджмуасында басылды.

Сюрюнликтен сонъ о Ташкентте яшады, сонъки йыллары исе Москвада.

Озюнинъ 70-йыллыгына учъ ай
къалгъанда, мартнынъ 11, 1978 сене
Москвада вефат этти.

Амма васиетине коре
Къырымгъа алып келинди ве
Ислям Терек районунынъ
Акъчора коюнде мусульман
къабристанында дефн
этильди.

СОНЪУ...

